

Mors bekymmer /

59 C Br.

Rovland.

Sav,
(Bj.)

1890

MORS BEKYMNER.

(UTG. AF FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.)

MORS BEKYMMER.

(UTG. AF FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.)

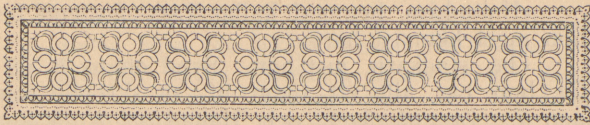

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG,

1890.

Mors bekymmer.

»Go' afton, mor Stina!»

»Go' afton, grannas! Dä' var då riktigt galant, att I hittade hit i qväll. Här står jag just och har satt på kaffekitteln, och bakat har jag mä' gjort, så dä' felar inte heller. Ä' dä' annars nå't särskildt, I vill?»

»Äh, inte just — men se, Anders ä' på markna'n, och då vet jag, att han inte kommer hem förr'n på morronsidan, och då tyckte, jag kunde gå öfver och språka lite.»

»Ja, dä' gjorde I riktigt rätt i. Lars ä' på markna'n han mä' förstås, så jag ä' mol ensammen, jag mä' — och släpat har jag gjort hela da'n, och värre blir dä' i morron, så en kan då behöfva hvila sej ett grand. Nu ska' jag bara ta fram kopparna och klara kaffet; så tar jag till min strumpa också, för då språkar en bäst. Nå, hva' har I så hört?»

»Äh, jag tänkte bara fråga, om I såg Haltalisa i morse?»

»Halta-Lisa, henne di kallar 'Lisa-på-vägen' för hon inget hemvist har?»

»Ja, stackarn, just hon. Synd om'na ä' dä', för hon har allt ett tungt lif, så skröplig som hon ä'. 'Lisa-på-vägen' och 'Halta-Lisa' ä' då inga vackra namn heller, men nog förtjenade hon heta 'Sqvaller-Lisa' också, för kommer hon in genom dörr'n, så ä' dä' som en toge tappen ur en tunna, dä' stri'-rinner utan uppehåll, tills dä' inte fins något qvar. Ja, hon ä' slängd i att tala.»

»Ja, dä' ä' visst och sant, men ljuger gör hon inte.»

»Nej, dä' får en då säja te' hennes beröm, att ljuger gör hon inte.»

»Dä' ä' nog sant hvart eviga ord hon säger, och dä' fins då inte en unge, hvarken i denna socken eller den nästa, som hon inte känner och vet besked om, så nog har hon te' ä' tala om alltid. Men nu tar vi oss kaffe först, så får jag se'n höra, hva' hon hade att berätta om.»

»Tackar som bjuder! Dä' ska nog smaka så bra. Så rart dä' ser ut se'n!»

»Åh ja, en vet väl, hvem en bjuder. Dä' skulle just passa säj att bjuda mor på Tåarp tunt kaffe! Då skulle jag just skämmas ögonen ur mej. Var nu så go' och ta' dopp till!»

»Tackar mjukast, nu har jag försett mej och mer till. Dä' ä' köpstadsmjöl, I bakat ä', dä' kan en både se och smaka dä'!»

»Ja, Gu'nås så visst, så här års får en allt till ä' köpa mjölet. Dä' var ju en så'n nöd te' få in säden i fjol, så en visste sej ingen lefvande råd. Regnade gjorde dä' titt och tätt, och kom dä' nå'ra vackra da'r, så stod dä' inte till att få nå'n hjälp — inte ett halft dagsverke en gång. Och vårat hö i år, mins I dä'? Stod dä' inte så grannt på rot, så både folk och få kunde bli glada

åt'et, men dä' fick ju stå och mögla i såtarna, för ingen fans att hjälpa en in mä't. Nu tror jag knappast korna vill äta't, så luktar dä'. Gubben min och jag, vi knoga natt som dag emellanåt, men hur' dan blir en efteråt? Utsliten som en trasa!»

»Ja, nog ä' dä' illa stäldt alltid! Vintern igenom så går här så mycke ledigt folk, karlar som qvinnor och ligga riktigt på latbänken och tåra, hvad di förtjenat på sommarn, om nå't ä' kvar alls, när di kommer hem. Och om sommarn och justament i skördanden, så ä' di som bortflugna allihopa. Inte en ä' kvar, när di som bäst behöfdes!»

»Tala aldrig om'et. Dä' ä' rent ett elände. — Nu tar vi den andra koppen. Dä' ä' inte godt för den förste å va' allena. Håll till godo!»

»Tack ska I ha, jag säger inte nej. En får aldrig för mycke af dä' goda. — Men jag säger som jag sa': ledare syn kan en inte se, än de unga, som ligger och äter hos de gamle vintern igenom, och så bara våren kommer, och arbetet börjar, så, hej i väg, ä' di borta, och di gamle får släpa bäst dom kan.»

»Ja, så ä' dä'. Men så förtjenar di också vackra styfrar derute, dä' får I då medge.

»Ja visst dä'. Men dä' ä' *deras* pengar dä', ser I; dä' köper di sej granna kläder för, hattar och jag vet inte allt. Och gör di inte dä', så sätter di in dom i banken; men att ge föräldrarna dom, tänker di inte på. Och hur många ä' dä' inte, som kommer lika tomhända hem, som di reste, och förstörda till själ och kropp. Ja, dä' ä' rent bedröfligt.»

»Ja, alla går dä' ju inte bra för, och de meste går dä' illa för, förr eller senare. Men

tänk, så mycke de kan förtjena der; dä' ä' annat dä' än här.»

»Ja, nog låter dä' mera alltid, men inte ä' dä' mera inte. Dä' får ingen i mej! Se på fattigvården och se in i stugorna — ä' der inte fattigare nu än förr? Jo, hva' der ä'.

»Men hur vill I förklara dä' då?»

»Ja, se dä' vet jag inte, dä' får I sjelf tänka ut. Sa' I inte nyss sjelf, att I hade köpstadsmjöl, för I kunde inte få in säden utan hjälp, och hjälp stod inte att få, om I ock velat dyrt betalt den. Der ser I, hva' jag menar. Der var många mjölsäckar, som regnade bort i höstas, för dä' var inte bara här säden stod och grodde, dä' var visst öfver hela landet. Hade vi haft nog krafter att hjälpa oss in med säden, när väderleken var bra, så hade inte handelsman fått sälja så mycke mjöl till oss, kanske till fått köpa af oss i stället, och det nu, när mjölet ä' så dyrt. Danskarna fick nog in säden dom, för di hade att befalla öfver våran ungdom, och nä-gu' di spar dom! Och så får vi köpa deras mjöl. Nog ä' dä' bakvänt allti', dä' slår inte fel!»

»Dä' var farligt, så I går på, mor, men rätt har I nog.»

»Di tycker, di förtjenar så stora pengar derute, och dä' gör di också. 100 kr. ä' stora pengar, men hur mycke' har di gjort öfver mä', innan di kommer hem, och hur mycke' har inte gården förlorat, för di va' borta. Lägg ihop dä', och dä' blir inget kvar af den stora 100-kronan.»

»Dä' va' värst, men dä' tror jag ändå inte.»

»Jo, dä' ska' I snart tro. Mins I Mina i grannsocken här, hon som lemna de gamle molensamma, så di fick stå piga te utesysslara, för hon skulle te Danmark som alla andra. De första två årena kom hon hem hvar höst mä' många

pengar, som hon satte i banken. Inte att hon gaf dom till föräldrarna eller betalte pigan, som var i hennes ställe, nej då, dä' var ju hennes *egna* pengar, tyckte hon. Så tog hon dom ur banken tredje året och kom inte igen på hela tre år till, men i höstas kom hon mä' en barnunge på armen och två hattar för resten. Dä' var allt, hva' hon egde. Och nu sa' Halta-Lisa, att hon fått tvillingar. Två hattar och tre barn, dä' ä' dålig förtjenst på sex år, tycker jag, och gården ä' ju rent förfallen nu, har jag hört. Ohöfvisk och högfärdig lär hon dertill vara, Mina, och befaller och går an derhemma, men dä' ä' väl för att inte visa, hur skamsen hon ä', kan jag tänka. Åhnej, ser dä' än ut, som om danskarna gaf oss pengar, så tar di allt igen dom och mer till. Hva' säger I nu, mor Stina?»

»Jag säger: dä' ä' styggt! Dä' ä' allt, hva' jag kan säga. Men aldrig trodde jag, dä' var så eländigt. Men för att dä' gått *en* människa så illa som mä' Mina, kräket der, så kan en väl inte behöfva' säga, att dä' går dom alla illa, som reser till Danmark, vet jag.»

»Nog fins dä' väl några, dä' gått bra för, men inte ä' di många. Mins I vackra Anna, enkans dotter, hon som hade den der lilla stugan och var så glad i sin tös? Så många namn hon gaf henne: 'gullet mitt' och 'min Annika', och jag vet inte allt. Hon nämdes då inte förbjuda henne resa till Danmark, fast hon så väl behöfde henne, ensam som hon var. Så blef hon sjuk i höstas och var illa deran och låg och längta efter tösa och tänkte inte på annat. Men då fick hon bref, att Anna hade fått så bra plats, så hon kunde då aldrig tänka så bra, och skulle stanna öfver vintern. Ja, vintern gick och våren kom, och en qväll satt gumman vid spisen och karda ull, då

hon fick höra en barnunge skrika borta vid dörr'n och der låg en liten stackare. Gumman visste då inte, hur han kommit dit och ville då inte tro, att dä' var hennes Annikas inte, men folk hade då sett henne, så nog var dä' så alltid. Nu har den stackars enkan fått gå från stugan och tjenar som piga, så gammal hon är, och ungen är på fattigvården.»

»Ja, den historien var då inte en smul bättre än den andra, och dä' värsta ä', att dä' ä' sant.»

»Ja, vet I, mor Stina, att när Halta-Lisa gått, sedan hon förtalt den ena ynkeliga historien efter den andra, så hon rent inte märkte, hur tiden gick för henne, så kände jag mej riktigt rädd — jag måtte då tala mä' någon om saken.»

»Men hvart skulle Halta-Lisa nu då?»

»Till stor-bonden här, vet jag. Di va' tvungna slagta en sjuk ko der, och så fick di bud till Lisa att hjälpa dom mä' köttet. Di måste ju ut på åkern i morgon, så många di kan bli, gamle far sjelf mä', fast han knappt kan gå, så gammal som han ä', och då skulle ju köttet förfaras, om inte Lisa hjälpte dom.»

»Halta-Lisa — ja, dä' ä' den hjälp en kan få, när dä' tryter. Halt och giktbruten och surögd ä' hon och supig till, och henne slåss två socknar om. Men nog måtte hon tjena bra alltid! En ä' ju tvungen att ge'na reelt bara för att få'na.»

»Ja, nog tjenar hon alltid, men hon super ju opp'et. Se, kunne en bara ställa arbetet så, att dä' räckte te' både vinter och sommar, och inte allt kom på en gång och kav inte dessemellan! Men se, dä' står inte te'.»

»Dä' var då allt en förveten tanke, I der hade, mor Brita! Vile I der skulle växa somlig säd på vintern och somlig på sommarn?»

»Åh, så galet mente jag väl inte. Jag tänkte bara, att för den, som vill arbeta, fins dä' allt tillfälle om vintern mä', och de unga behöfva minnsann inte hvila sej hela vintern, för dä' di sträfvar om sommarn. När får di gamle hvila sej? Jag tycker, dä' ä' rent den svartaste otack af barnen, att så fort di ä' arbetsföra och kan göra nytta för sej, så reser di sin väg. Och mestadels kommer di inte igen, förrän di inte längre duger till arbete, och då ska' di gamle försörja dom igen, som när dom va' små. När ger di igen, hva' föräldrarna gett dom? Aldrig i lifvet. 'Hedra din fader och din moder på det dig må väl gå' står dä', och dä' ser en grannt, dä' går dom illa också, för di kommer ju rent förderfvade te'baks, många af dom.»

»Ja, nog ä' dä' dom, som sätter helsan till alltid!»

»Se, vore inte ungdomen rent som galen efter äfventyr, och reslustan sätter åt dom, så nog skulle di ha' förtjenst här tillräckligt. Di behöfde ju då inte betala di otäcke agenterna, som lurar dom, och inte heller resa och logis och allt, hva' dä' ä', som pengarna försvinna på. Inte ha' vi rå att ge så höga löner som blodsugarne derute, men så behöfver di inte ge ut något heller, utan har hela sin lön qvar till hösten, och tienst året om kan di ju också få, och se, då kunde en få in säden i tid, så han inte stod och ruttna på åkern. Finge en bara jorden rätt skött, så blefve dä' ju ingen nöd, då kunde en ju ge högre löner år för år. — Di säger di har så roligt derute, dansnöjen och tocke der. Ja, dä' vet jag visst! Sant ä' dä', att inte ä' dä' några danser här hela sommarn, för här fins ju ingen, som kan dansa. En ser ju inte mer än barn och gammalt folk i hela socken. Fins någon ungdom qvar, så duger han då inte

till arbete, och då kan han ock låta vara att dansa. Vore här fullt med ungdom, så nog blefve här både dans och glädje, och det utan skam och elände bakefter.»

»Ja, dä' ä' lätt för Er att sitta och fördöma den stackars ungdomen, I, som hade en så'n tur, så begge Era töser kom te herrgården; men der fins dä' inte plats för alla heller.»

»Nej, Gudnå's, så väl ä' dä' inte, så herrgårdarne räcker till. En lycka ä' dä' få sina barn dit. Men inte var dä' någon tur inte, för herrgårdsfrun gjorde sej ett fasligt besvär att höra efter alla och hade så många på förslag, men så fort hon fick höra, att di varit i Danmark, så dög di inte. 'Man vet ju inte, hvad de ha lärt sig der', sa' hon, 'men något godt är det inte'. Och hon talte både vid presten och vid Halta-Lisa till och med, och hon tog inte mina töser, förr'n hon varit hemma ett par gånger. Sista gången hon var hemmavid, så mins jag så grannt, att vi hade bykt och hängt opp kläderna, och hon gick fram och såg på dom. 'De ä' både slitna och lappade', sa' hon, och så gaf hon tösera städja. Ja, hade Eran Tilda då var't vuxen, så hade hon allt tatt henne mä'; nu fick hon ta en frå'n sta'n, för tre skulle hon ha. Hva' säger I, om jag skulle rekommendera Eran Tilda efter min Elin, som gifter sej te våren, dä' skulle kanske gå dä'. Hon ä' ju bara i Skåne, så dä' ä' ett kristet land, och på ett hyggligt ställe ä' hon ju ock; och skaffar hon sej betyg, att hon lefvat sedigt och ordentligt, och I lär'na sy och baka och så'nt der i vinter, så ska' I se, frun tar'na allt.»

»Ja, det kan jag då inte nog tacka Er för. Dä' vore något bra att få min Tilda dit. Ska' jag inte rent ta å skriva te'na om söndag och förmana, så jag får den glädjen af 'na. I riktigt

skrämde mej mä' Erat tal nyss. Jag tänkte på barnet derborta, ensam bland främlingar, och så ung som hon är till.»

»Ja, skrif I, så skall jag tala vid herrgårdsfrun. — Men nu kan dä' vara tid, att jag går min väg. Får se, hur dä' går mä' vädret. Ville dä' bara hålla sej en vecka nu, så kunde en väl rädda rågen.»

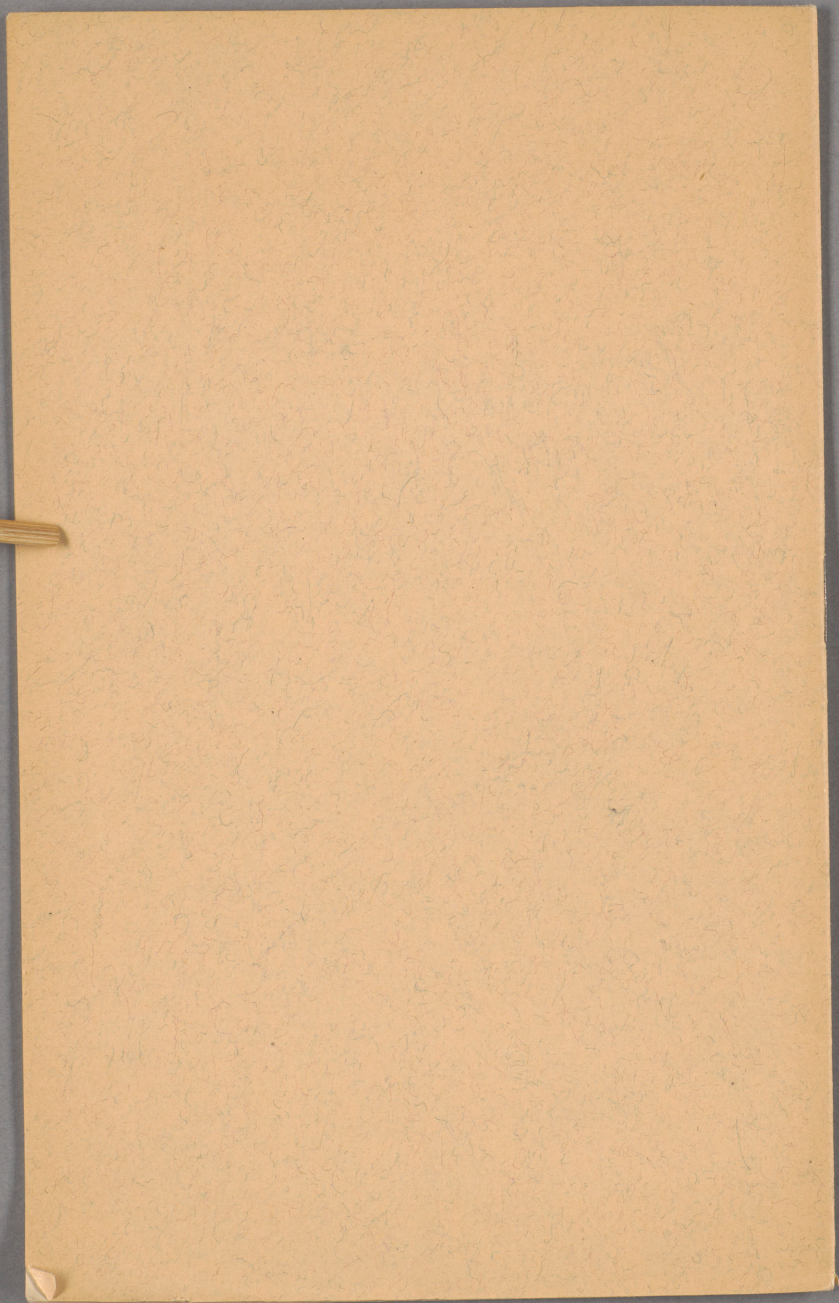
»Ja, annars blir dä' för illa. Men dä' ser mörkt ut, dä' mulnar i öster. Ja, Gud hjelpe oss arme stackare, hur ska detta sluta? Dä' blir väl samma elände som i fjor om inte ändå värre. Adjö mä' Er då, kära mor, tack för titten!»

»Tack sjelf, dä' jag som tackar. Nu har jag fått säja, hvad jag tänkt och grunnat öfver både länge och väl. Visste en nu också bara bot för'et!»

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

